

Munkaerőhiány és munkanélküliség együttes jelenléte a munkaerőpiacon. Miben segíthet az oktatás a helyzet megoldásában?

Szűcs Gáborné

SZTE ÁJTK Doktori Iskola

Állam-és Jogtudományi Kar, Statisztikai és Demográfiai Tanszék

e-mail: szucsne.aniko.h@gmail.com

Absztrakt

Magyarországon nem megszokott munkaerő piaci helyzet, hogy egyszerre van jelen munkanélküliség és munkaerőhiány. Szeretném megvizsgálni, hogy milyen tényezők játszottak közre ennek kialakulásában. A helyzet tisztázásához megnézem:

- A munkanélküliségnek milyen típusai léteznek.*
- Mi okozza hazánkban a munkaerőhiányt.*
- Hogyan alakultak 2016 első félévében a munkanélküliségi, köz-foglalkoztatottsági és üres álláshelyeket mutató statisztikai adatok?*
- Mely területeken sürgető leginkább a munkaerőhiány és mik a legfontosabb okai a kialakult helyzetnek?*
- Milyen eszközökkel és módszerekkel lehetne csökkenteni a munkaerőhiányt?*
- Az oktatás miként tudna hathatós segítséget nyújtani a kialakult helyzet megoldásában.*

A téma lezárásaként megvizsgálom, hogy milyen megoldási alternatívák létezhetnek, illetve milyen megoldási alternatívát tudnék javasolni a helyzet megoldására, mérséklésére.

Kulcsszavak: munkanélküliség, munkaerőhiány, béremelés, bérfeszültség, képzés, átképzés

1. BEVEZETÉS

Hazánkban sokáig megszokott hírek számítottak a munkanélküliséggel kapcsolatos adatok, változások, és a megoldására szánt programok. A munkaerőhiányra vonatkozó hírek viszont az újdonság erejével hatottak, sokan eleinte nem is hitték, hogy létező, tényleg erősen érzékelhető problémáról van szó.

Már 2015 őszén is lehetett olvasni a munkaerőhiány erősödéséről, többek között a portfolio.hu is készített egy összegzést, amelyben 2015. október 6-án Rigó Anita már azt írja, hogy „súlyos munkaerőhiánnyal küzd Magyarország”. A cikk ismertetője is kiemeli, hogy „Miközben már másfél éve stabilan félmillió munkanélkülit és állami közfoglalkoztatottat tartanak nyilván Magyarországon, a munkáltatók egyre nagyobb része komoly munkaerőhiányról számol be. Ráadásul már

nemcsak a szakképzett munkaerőből van hiány, hanem az egyszerű, szakképesítést nem igénylő üres álláshelyből is egyre több a betöltetlen.”¹ A cikkben a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján már 40 ezret meghaladó betöltetlen álláshelyről számolnak be.

1.1. Munkanélküliség formái

Közgazdasági értelemben akkor beszélünk munkanélküliségről, ha a munkaerő kínálat meghaladja a munkaerő keresletet. A munkanélküliség minden társadalomban jelen van valamilyen formában. Paul A. Samuelson és William D. Nordhouse *Közgazdaságtan* című könyvében² kormányzati szabályként azt írja, hogy azok a munkanélküliek, akiknek nincs munkájuk, de munkát keresnek; akik pedig ugyan munka nélkül vannak, de nem keresnek munkát, azok nem számítanak bele a munkaerő-állományba.

A munkanélkülieket megkülönböztethetjük aszerint is, hogy önkéntes alapon vannak a munkanélküliség állapotában, vagy kényszerű munkanélküliek. „A munkanélküliségnek alapvetően két fajtáját különböztetjük meg: az önkéntes és a kényszerű munkanélküliséget. Önkéntes munkanélküliségről akkor van szó, ha az emberek mindenféle kényszerítő ok nélkül nem hajlandók munkát vállalni az adott bér mellett, mert pl. örököltek, és van miből megélniük. Kényszerű munkanélküliség esetén a munkavállaló adott reálbérek mellett szeretne dolgozni, de vagy nem talál munkát, vagy valamilyen kényszerítő ok miatt nem tud munkát vállalni, tehát nincs iránta kereslet a munkapiacon.”³

A munkanélküliség szerkezetét vizsgálva három további fajtára tudjuk a munkanélküliséget bontani. A frikciós munkanélküliség abból adódik, hogy az emberek lakóhelye, életciklusa, állása állandóan változik, mindig mozgásban van. Ebből a mozgásból adódó munkahely változtatás/változás során ideig-óráig állás nélkül vannak emberek, akikről sokszor gondolják azt, hogy ez egy önkéntes munkanélküliség. Pedig ha átgondoljuk, például egy iskoláit elvégzett ember helyzetét, aki éppen munka nélkül van, nem biztos, hogy önként vállalta ezt, lehet, hogy csak nem találja meg a számára ideális (vagy egyáltalán elfogadható) állást.

A munkanélküliség második formája a strukturális munkanélküliség. Ekkor az egyik fajta munka iránt csökken, míg más munka iránt nő a kereslet, a

---

¹ RIGÓ ANITA: Súlyos munkaerőhiánnyal küzd Magyarország http://www.portfolio.hu/gazdasag/munkaugy/sulyos_munkaerohiannyal_kuzd_magyarorszag.220735.html (2016.12.05).

² SAMUELSON, PAUL A.–NORDHOUSE, WILLIAM D.: *Közgazdaságtan*, 1993, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 307.

³ KOVÁCS LÁSZLÓ: A munkanélküliség fajtái és megjelenési formája Magyarországon 2005 és 2009 között, in *Hadtudományi Szemle*, 2010/3 évfolyam 2. szám, http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2010/2010_2/2010_2_tt_kovacs_laszlo_89_93.pdf (2017.03.20).

kínálatnak pedig még nem volt ideje igazodni a gyorsan változó munkaerő piaci helyzethez. Ez a fajta munkanélküliség – kisebb mértékben ugyan - de még viszonylag kiegyensúlyozott munkaerőpiac esetén is jelen van.

A harmadik munkanélküliségi típus a ciklikus munkanélküliség. „A ciklikus munkanélküliség akkor lép fel, amikor alacsony szintű a munka összkereslete.”⁴ A ciklikus munkanélküliség egyszerűbb fajtájának oka a gazdaság szezonális ingadozása, de a világgazdaságban fellépő recessziók és fellendülések is okozhatnak ciklikus munkanélküliséget.

Sokan a technológiai munkanélküliséget is külön kezelik, mely esetén a technikai fejlődés következtében alakul ki munkanélküliség. Ez főként az alacsonyan képzett vagy éppen képzetlen munkavállalókat érinti nagyobb arányban. A technikai fejlődés során főként magasan képzett munkavállalókra van szükség, ezért a betanított vagy segédmunkások körében megnőhet a munkanélküliség aránya. Erre jó példa volt, amikor a mezőgazdaságban megjelentek a gépek és az emberi munkaerő iránti igény rövid idő alatt jelentősen visszaesett.

1.2. Munkaerőhiány

A munkaerőpiac egyensúlyi állapotában a munkaerő iránti kereslet megegyezik a munkaerő kínálattal. Azt már az előzőekben bemutattam, hogy ha a munkaerő kínálata nagyobb (vagy struktúrájában eltér), akkor munkanélküliség léphet fel. A munkaerő piaci egyensúlyhiány másik vetülete, amikor munkaerőhiány lép fel. Ekkor a munkaerőpiacon a kialakult bérszinten a munkáltatók egy része nem, vagy csak rövidebb-hosszabb idő elteltével talál az elvárásainak megfelelő munkavállalót.

---

⁴ SAMUELSON – NORDHAUSE: *i. m.* 314.

2. A MUNKAERŐHIÁNY OKAI HAZÁNKBAN Munkaerőhiány több okból is felléphet a munkaerő piacon. Az egyik ilyen ok a munkaképes korú népesség fogyása az adott országban. A kivándorlás, vagy külföldi munkavállalás szintén súlyosbít az amúgy is csökkenő népességű ország munkaerő-piaci helyzetén. Már az Országgyűlés Hivatalának Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság Képviselői Információs Szolgálat is elismeri weboldalán, hogy: „A magyar munkaadókat a globális átlagnál is jobban sújtja a munkaerőhiány, melynek egyik oka, hogy nemcsak az európai, hanem a környező országbeli munkaadókkal is versenyezni kell.”⁵ Véleményük (és a hazai munkáltatók, szakemberek közös véleménye is), hogy már a gazdasági fejlődést is gátolja a munkaerőhiány. Az alacsony bérszínvonal is növeli azok számát, akik az adott bérért nem kívánnak dolgozni, és inkább az önkéntes munkanélküliek számát növelik.

2.1. A munkaerőhiány hazai okai

A szakemberek, újságírók, és statisztikai adatok alapján a hazánkban fellépő munkaerőhiány legfőbb okai:

- Magyarország lakossága folyamatosan csökken, 2016. első félévében a természetes fogyás –19384 fő⁶ volt,
- a kivándorlás főként a szakmunkás és a felsőfokú (ezen belül is a keresett szakmákkal rendelkezőket) érinti a legjobban,
- a munkanélküliek és a munkát keresők azokban a régiókban laknak, ahol jelentősebb a munkaerőhiány,
- a munkanélküliek végzettsége, tapasztalata nem felel meg a munkaerő piaci elvárásoknak, sok az alulképzett a munkát keresők között, továbbá
- a közmunkaprogramok is jelentős létszámú embert vonnak el a munkaerő piacról.

2.2. Munkaerő tartalék lakóhely és végzettség szerint

Hiába vannak papíron jelentős számban munkát keresők vagy munkanélküliek Magyarországon, ha a munkát keresők lakóhelye nem azokon a területeken található, ahol a meghirdetett álláshelyek találhatóak. Míg az üres álláshelyek nagyobb része Közép-Magyarországon, Közép-Dunántúlon és Nyugat-Magyarországon található, addig az állást keresők a Dél-Dunántúlon, a Dél-

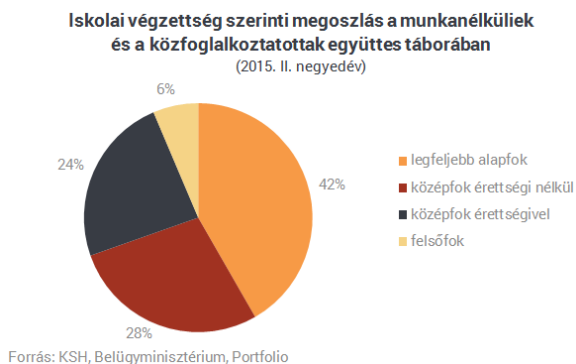
---

⁵ KARDOS KRISZTINA: Infojegyzet 2016/72. 1. http://www.parlament.hu/documents/10181/595001/Infojegyzet_2016_72_munkaerohiany.pdf/c3b3b2f9-8c41-4de4-81ab-23d2232cf996 (2017.03.20).

⁶ STADAT 6.1.4. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_wnh002.html (2016.12.05).

Alföldön és Észak-Magyarországon, illetve az Észak-Alföldön laknak.⁷ A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a munkanélküliség minden régióban csökkent, de a területi különbségek továbbra is fennállnak. Míg a Nyugat-Dunántúlon 2016 második negyedévében a munkanélküliségi ráta 2,8%-os volt, vele szemben az Észak-Alföldön még mindig 9,7%-os.⁸

Sajnos, a munkát keresők által megszerzett, és a munkát kínálók által elvárt végzettség sem fedi egymást. „A hiányszakmák leginkább a feldolgozóipar, az IT terület, az egészségügy, a vendéglátó-ipar, a kereskedelem és a műszaki ágazat területén alakultak ki.”⁹ Ezekről a szakmákról pedig köztudomású, hogy megfelelő szakmai végzettség, szaktudás és tapasztalat szükséges az elhelyezkedéshez és a munka elvégzéséhez. Mint Rigó Anita írásában is látható,¹⁰ a munkanélküliek és közfoglalkoztatottak között 42 %-os a legfeljebb alappfokkal rendelkezők tábora, és érettségivel is csupán 24 százaléuk, felsőfokú végzettséggel pedig még ennél is kevesebb, csak 6 százaléuk rendelkezik. A Rigó Anita által használt kördiagram jól szemlélteti a végzettségbeli megoszlásokat:

A Statisztikai Tükör 2016. október 26-ai számában a Központi Statisztikai Hivatal kimutatta, hogy jelentősen csökkent a potenciális munkaerő-tartalékként definiált uniós kategóriába tartozók száma is, 2016 második negyedévében átlagosan 417 ezer fő tartozott ide.¹¹ Ebből 51 ezer fő volt alulfoglalkoztatott,¹² 234 ezer fő

⁷ RIGÓ: *i. m.*

⁸ STADAT 6.1.4. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_wnh002.html (2016.12.05).

⁹ KARDOS: *i. m.* 2.

¹⁰ RIGÓ: *i. m.*

¹¹ KSH: Statisztikai tükör <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21610.pdf> (2016.12.05).

¹² Alulfoglalkoztatottnak számít, aki részmunkaidőben dolgozik, de hosszabb munkaidőben is vállalna munkát.

munkanélküli, 7 ezer fő volt, aki munkakeresőnek számított, de még nem állt rendelkezésre (pl. végzős hallgató, diák), és 126 ezer fő volt, aki rendelkezésre állt volna, de nem keresett munkát (mert pl. az alacsony bér miatt nem akart elhelyezkedni, vagy másból el tudta magát tartani, esetleg a sorozatos kudarcok miatt már nem is keresett aktívan munkát).¹³

2.3. Hazai bérszínvonal, mint a munkaerőhiány oka

Magyarországon a bruttó keresetek valamelyest növekedtek az utóbbi években, de még így is jelentős versenyhátrányban vannak az uniós bérekhez képest. 2017-ben a minimálbért 15 százalékkal, a garantált bérminimumot pedig 25 százalékkal emelték, de a bért terhelő járulékok nagyon magasak, így ebből a dolgozók jelentősen kevesebbet érzékelnek. A munkáltatók terhei viszont – a 4 százalékos szociális hozzájárulás csökkentés ellenére – jelentősen emelkedtek a minimálbér és a garantált bérminimum emelkedés hatására. Ráadásul, a minimálbér és a garantált bérminimum a kezdő, vagy új munkahelyen elhelyezkedő, alacsonyabb hatékonyságú, vagy alacsonyabb nyereségességű szektorokra jellemzőek. A béremeléssel a régebbi dolgozók, nagyobb tapasztalattal rendelkezők nem kaptak béremelést, így a béremelkedés nem egy helyen komoly bérfeszültséget okozott. „Mind az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés, a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma, valamint a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete üdvözlí, hogy sikerült megállapodni a minimálbér és a garantált bérminimum emeléséről. Azonban mindhárom szervezet aggódik a felsőoktatásban kialakuló bérfeszültség miatt, ugyanis a 161 ezer forintra emelt garantált bérminimum a közalkalmazotti bértáblának kétharmadát lefedi, ami így ugrásszerűen növeli a már korábbi években kialakult bérfeszültséget - írja az FDSZ közleménye.”¹⁴

Sok fiatal keresett munkát más országokban a magasabb fizetések miatt. Azzal, hogy nem egy általános bérszínvonal emelkedés történt (vagy a bért terhelő járulékok csökkentése, ami emelte volna a nettó bért), véleményem szerint, csak azt értük el, hogy most már a tapasztaltabb munkavállalók egy része is külföldi munkavégzésben gondolkodik. Ez pedig nem csökkenti, hanem éppen ellenkezőleg, növeli a már amúgy is súlyos munkaerőhiányt idehaza.

---

¹³ KSH: Statisztikai tükör <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21610.pdf> (2016.12.05).

¹⁴ Eduline/mti: Nő a bérfeszültség a felsőoktatásban a minimálbér emelése miatt, http://eduline.hu/felsooktatas/2016/12/17/No_a_berfeszultseg_a_felsooktatas-ban_a_mini_J6H6PM (2017.03.26).

3. MEGOLDÁSI ALTERNATÍVÁK A MUNKAERŐHIÁNY KEZELÉSÉRE

3.1. Járulékcsökkentés, adókedvezmény

Ha a bér növekedése a bruttó bért csökkentő, vagy a bérre rakódó közterhek csökkentésével, és annak a munkavállalók részére történő átengedésével következne be, az több okból is jótékony hatást gyakorolna a munkaerőpiacra és a hatékonyságra. „Ebben az esetben úgy növekedhetne a munkaerő kínálata, hogy ahhoz a vállalkozásoknak nem kell bérköltséget növelni. A magasabb bér (elméletileg) két területen javíthatna a munkaerőhiányon. Egyrészt a gyorsabb bérnövekedés hatására mérséklődhetne a külföldi munkavállalás (érzésünk szerint statisztikailag alulbecsült) dinamikája. Másrészt növekedhetne a különbség a munkanélküli segély, közmunkás bér, illetve a piaci alapon elérhető kereset közötti, ami a versenyszférában megjelenő munkaerő-kínálatot növelhetné.”¹⁵ A másik pozitív hozadéka lenne ennek a megoldásnak, hogy nem okozna bérfeszültséget, hiszen minden munkavállalót egyformán érintene. Negatív hatása is lenne azonban a folyamatnak, hiszen a járulékok csökkentésével az állami bevételek csökkennének (nyugdíjjárulék, egészségügyi járulék, munkaerő- piaci járulék). Hosszú távon azonban – véleményem szerint – a növekvő bérek, a több munkavállaló nagyobb fogyasztást eredményezne, ami ezt a negatív hatást mérsékelni tudná.

Az alacsonyabb bérek esetén egy adójóváírás, vagy alacsonyabb személyi jövedelemadó kulcs bevezetése sokkal jótékonyabb hatású lenne, mint a minimálbér emelése vagy a járulékcsökkentés. Ezáltal az állami költségvetés bevételei kisebb mértékben csökkennének, mint a járulékcsökkentés hatására. Ugyanakkor az alacsonyabb bérű munkavállalók az adójóváírás, vagy az alacsonyabb személyi jövedelemadó kulcs segítségével magasabb nettó bért kapnának kézhez. Ezzel növekedne a munkavállalási kedv, de nem terhelné meg a munkáltatókat, és nem okozna hátrányt a termelékenység vagy a hatékonyság terén sem.

3.2. A munkanélküliek, közfoglalkoztatottak átképzése

Mivel a munkanélküliek (vagy éppen közfoglalkoztatásban állók) egy része nem rendelkezik olyan szakmai tudással, amelyre a munkaerőpiacnak jelenleg szüksége van, ésszerű megoldásnak tűnik a képzés, átképzés előtérbe kerülése. „Az IPOSZ elnöke szerint a kisiparban a munkaerőhiányt némileg orvosolni lehet a közmunkások munkaerőpiacra segítésével, egyrészt átképzéssel, másrészt

---

¹⁵ MADÁR ISTVÁN: Megvan a csodaszer a munkaerőhiány ellen? http://www.portfolio.hu/gazdasag/munkaugy/megvan_a_csodaszer_a_munkaerohiany_ellen.236668.html (2016.12.05).

kellene jó segéd munkások is. Emellett ösztönözni kellene a mestereket abban, hogy a gyakorlati ismereteket átadó képzésben minél inkább vegyenek részt.”¹⁶ Sajnos, ahhoz, hogy a képzések elindulhassanak, alapjaiban kellene megváltoztatni a szakképzést. Egyrészt a túlzó követelmények miatt alig van mester a gyakorlati képzésekhez, másrészt az informatikai, közgazdasági stb. szaktanárok alacsony bérszínvonala miatt alig lehet tapasztalattal rendelkezőt találni. Habár a kormányzat szerint: „A közoktatásban nagyobb hangsúlyt kellene, hogy kapjon a változó munkaerőpiaci igényeknek hosszú távon is megfelelést biztosító kompetenciák és készségek átadása és fejlesztése. Emellett elengedhetetlen a szakképzés minőségének javítása”,¹⁷ de valós, az iskoláknak és a munkáltatóknak szélesebb együttműködést biztosító jogszabályi keret nem áll rendelkezésre. A képzésekhez gyakorlati képzőhelyekre, munkáltatókra volna szükség, de a bonyolult és költséges megoldások miatt alig vállalkozik munkáltató gyakorlati oktató helynek.

Az átképzések másik nagy nehézsége, hogy a képzés sok esetben még megoldható ingyenes OKJ-s vagy esti, levelező szakiskolai képzés keretében, de az iskolába járás és a tanulás költségeit, például a tankönyvek árát, a munkanélküli emberek nem tudják finanszírozni.

4. EGYÉB MEGOLDÁSI ALTERNATÍVÁK

4.1. Mobilitás

A munkavállalói mobilitás ösztönzése, lakhatási programok biztosítása segítheti a munkaerő piaci kereslet és kínálat földrajzi kiegyenlítését. A kormányzat a munkavállalók mobilitását elősegítendő 2017. január 1-jétől a mobilitási célú lakhatási támogatással bővített azoknak a juttatásoknak a körét, amelyeket a munkáltató adómentesen nyújthat a munkavállalóinak. Az ugyanazon munkáltató által nyújtott mobilitási célú lakhatási támogatás havi értékéből

- a foglalkoztatás első 24 hónapjában a minimálbér 40 százalékát,
- a foglalkoztatás második 24 hónapjában a minimálbér 25 százalékát,
- a foglalkoztatás első 48 hónapját követő 12 hónapban a minimálbér 15 százalékát meg nem haladó összeg minősül adómentesnek a Személyi jövedelemadó törvény¹⁸ alapján.

---

¹⁶ Már ezen a területen is munkaerőhiány van, http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/mar_ezen_a_területen_is_munkaerohiany_van.618979.html (2017.03.26).

¹⁷ KARDOS: *i. m.* 3.

¹⁸ 1995. évi CXVII. törvény.

Sajnos, az adómentesség feltételrendszere túl bonyolultra sikerült, ráadásul az adható összeg a súlyos munkaerőhiánnyal küzdő térségekben nem elegendő még egy kisebb méretű és gyengébb minőségű lakás bérletére sem, így munkáltatói tapasztalatok szerint nem sokan tudnak élni a lehetőséggel.

4.2. Külföldi munkavállalók foglalkoztatása

A külföldi munkavállalók foglalkoztatása több oldalról is problémás lehet. Egyrészt a kormányzat erősen migráció ellenes hangulatot keltett a bevándorlókkal szemben, így nehezebb megmagyarázni, hogy miért kell bizonyos munkavállalókat mégis „behívni” az országba. Másrészt a „külföldi kutatások azt erősítik meg, hogy az újonnan csatlakozott EU - tagállamokban a bevándorlási programok nem voltak sikeresek a munkaerőhiány kezelésében.”¹⁹ A kulturális és egyéb társadalmi eltérésekről ekkor még nem is szóltunk.

4.3. Kisebbségi megoldási alternatívák, mint közszférában dolgozók átcsoportosítása, atipikus foglalkoztatási formák támogatása, nyugdíjasok rész munkaidőben történő tovább- foglalkoztatása, külföldön dolgozók hazacsábítása

„A másik potenciális terület, ahonnan munkaerőt nyerhet a gazdaság, a közszféra. Az állam még mindig kövér, egymillió foglalkoztatottat tart el, bőven ráfér a fogyókúra. Erre vonatkozó tervek készülnek a Miniszterelnökségen és a gazdasági tárcánál is. Az MGYOSZ alelnöke szerint az állami szektorban jó munkakultúrájú foglalkoztatottak dolgoznak, akik könnyen átképezhetők.”²⁰ A közszféra megfelelő létszámcsökkentése esetén a munkaerőhiány több területen is viszonylag gyorsan mérsékelhető lenne (pl. információs és kommunikációs technológia, banki terület).

Az atipikus foglalkoztatási formák Magyarországon kevésbé ismertek (használatosak). Atipikusnak azokat a foglalkoztatási formákat nevezik, amelyek eltérnek a határozatlan idejű, hagyományosan alkalmazott munkaviszonyban történő teljes munkaidős foglalkoztatástól. Ilyenek például a határozott idejű munkaviszony, a munkakör megosztás, a távmunka, az egyszerűsített foglalkoztatás, a bedolgozói jogviszony, a munkaerő-kölcsönzés stb. Ezeknek a segítségével a munkaerőhiány egy része orvosolható volna, de ahhoz sokkal jobban kellene ismerni a munkaviszony ezen formáit. Ehhez széleskörű tájékoztatásra, megfelelő jogszabályokra, és kedvezményekre volna szükség. Ezek segítségével a nyugdíj mellett dolgozókat, a fiatal anyukákat, és a munkahelyüktől távol lakókat lehetne sokkal sikeresebben bevonni a munkaerő piacra.

---

¹⁹ KARDOS: *i. m.* 3.

²⁰ <https://szakszervezetek.hu/hirek/8427-elesedik-a-kivandorlasbomba> (2017.03.26).

A nyugdíjasok számát sokan túlzónak tartják hazánkban, ugyanakkor a nők negyven évi munkaviszony megléte melletti nyugdíjba vonulásának engedélyezésével ez a szám tovább növekedett. Ezzel még nem lenne óriási baj, mert hiszem, hogy segítségükkel a fiatal anyukák könnyebben tudnak visszamenni dolgozni (a nagymamák tudnak így vigyázni az unokákra). „A korbetöltött öregségi nyugdíj mellett idén is korlátozás nélkül lehet dolgozni a versenyszférában. Közalkalmazotti vagy hasonló jogviszonyban vállalt nyugdíj melletti munkavégzés esetén azonban a nyugdíj folyósítását 2017-ben is fel kell függeszteni (egyelőre)...A nők kedvezményes nyugdíjában, korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő személyek munkavégzése esetén kereseti korlátot kell figyelembe venni, ami a minimálbér összegétől függ. E kereseti korlát az éves keretösszeg, ami a tárgyév első napján érvényes bruttó minimálbér összegének 18-szorosa.”²¹ A negatív szankció illetve a kereseti plafon nem erősíti a nyugdíjasok munkavállalói hajlandóságát, illendő lenne ezen változtatni, ha azt szeretnénk, hogy a munkaerőhiányon általuk mérsékelni tudjunk.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a külföldön munkát vállalók száma 2010 óta folyamatosan növekszik.²² 2017. március 26-án az RTL Klub Híradójában elhangzott, hogy annyi magyar fiatal hagyta el az országot, hogy most már külföldön születik meg minden hatodik magyar gyermek. A kivándorlók hazacsábítása nem egyszerű folyamat, több tényezőnek is jelentős befolyása van rá. Ráadásul minél tovább tartózkodik és dolgozik valaki külföldön, annál nagyobb eséllyel teremti meg ott a megélhetésének és a további életének a feltételeit, és annál nehezebb meggyőzni arról, hogy hazatérjen. Volt már egy próbálkozás a „Gyere haza, fiatal” programmal, de a rendelkezésre álló információk alapján nem volt túl sikeres.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A munkaerőpiac a gazdaság azon területe, ahol a klasszikus közgazdasági nézetek nem mindig működnek. Az állam kénytelen beavatkozni, azonban a beavatkozás mértéke nem lehet korlátlan, hiszen az nem fér össze a jelenlegi politikai berendezkedésekkel a nyugati világban, továbbá véleményem szerint jelentősen csökkentené a vállalkozási kedvet is. Éppen ezen okok miatt az állam szerepe

---

²¹ Nyugdíj melletti munkavégzés szabályai 2017-ben, <https://www.nyugdig-guru.hu/nyugdig/nyugdig-melletti-munkavegzes/nyugdig-melletti-munkavegzes-szabalyai-2017-ben> (2017.03.26).

²² STADAT 1.12. A magyar állampolgárok nemzetközi vándorlása (2010-) https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn004.html (2017.03.26).

éppoly törekeny és kényes, mint amennyire jelentős. A megfelelő jogszabályok megalkotásával és folyamatos nyomon követésével, szükséges esetekben változtatásával folyamatosan reagálnia kell a gazdasági változásokra. Az oktatás kiemelt szerepével sokan tisztában vannak, azonban véleményem szerint még napjainkban sincs a gazdasági és társadalmi súlyának megfelelően kezelve. Az oktatás éppúgy válasz sok társadalmi helyzetre, mind gazdaságira. Megfelelő oktatással és képzéssel a munkanélküliség nagymértékben csökkenthető lenne. Önmagában az oktatás, a szakképzés elengedő arra, hogy sokkal kevesebben maradjanak önként távol a munkaerőpiactól. Az átképzések és ingyenes továbbképzések – amelyek az előrelépés zálogát jelenthetik – pedig elősegíthetik a munkaerőpiacon maradást, illetve a strukturális munkaerőhiány csökkenését. A gazdaság és a társadalom folyamatos vizsgálata és elemzése nem egy öncélú folyamat. A trendeknek megfelelően kell alakítani a jogszabályokat, az oktatási és képzési struktúrát, és ezek során figyelemmel kísérni a várható jövőbeli változásokat is. Természetesen vannak erre irányuló törekvések, melyek további fejlesztésével reményeim szerint jó irányba történő elmozdulás várható.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

- [1.] KARDOS KRISZTINA: Infojegyzet 2016/72. 1., http://www.parlament.hu/documents/10181/595001/Infojegyzet_2016_72_munkaero_hiany.pdf/c3b3b2f9-8c41-4de4-81ab-23d2232cf996 (2017.03.20).
- [2.] KOVÁCS LÁSZLÓ: A munkanélküliség fajtái és megjelenési formája Magyarországon 2005 és 2009 között, in *Hadtudományi Szemle*, 2010/3 évfolyam 2. szám, http://uni-nke.hu/downloads/kutatas/folyoiratok/hadtudomanyi_szemle/szamok/2010/2010_2/2010_2_tt_kovacs_laszlo_89_93.pdf (2017.03.20).
- [3.] KSH: Statisztikai tükör <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/jel/jel21610.pdf> (2016.12.05).
- [4.] MADÁR ISTVÁN: Megvan a csodaszer a munkaerőhiány ellen?, http://www.portfolio.hu/gazdasag/munkaugy/megvan_a_csodaszer_a_munkaero_hiany_ellen.236668.html (2016.12.05).
- [5.] SAMUELSON, PAUL A. – NORDHAUSE, WILLIAM D.: Közgazdaságtan, 1993, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- [6.] RIGÓ ANITA: Súlyos munkaerőhiánnyal küzd Magyarország, http://www.portfolio.hu/gazdasag/munkaugy/sulyos_munkaero_hiany_ma_gyarorszaga.220735.html Letöltés ideje: (2016.12.05).
- [7.] STADAT 1.12. https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnvn004.html (2017.03.26.)

- [8.] STADAT 6.1.4.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_wnh002.html (2016.12.05).
- [9.] Sz.N., Már ezen a területen is munkaerőhiány van,
http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/mar_ezen_a_teruleten_is_munkaerohiany_van.618979.html (2017.03.26).
- [10.] Sz.N., Nő a bérfezültség a felsőoktatásban a minimálbér emelése miatt,
http://eduline.hu/felsooktatas/2016/12/17/No_a_berfeszultseg_a_felsooktatasban_a_mini_J6H6PM (2017.03.26).
- [11.] Sz.N., Nyugdíj melletti munkavégzés szabályai 2017-ben,
<https://www.nyugdiguru.hu/nyugdig/nyugdig-melletti-munkavegzes/nyugdig-melletti-munkavegzes-szabalyai-2017-ben> (2017.03.26).
- [12.] Sz.N., <https://szakszervezetek.hu/hirek/8427-elesedik-a-kivandorlasbomba>
(2017.03.26).
- [13.] 1995. évi CXVII. törvény.